

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee
Mari-Liis.Aas@mkm.ee

Teie 11.07.2025 nr 2-2/2640-1

Meie 06.08.2025 nr 4/134

Arvamuse esitamine tarbijakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Erkki Keldo!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust tarbijakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta. Oleme eelnõuga tutvunud ning esitame järgnevalt Kaubanduskoja seisukohad:

1. Eelnõu kohaselt keelatakse selliste kestlikkusemärgiste kasutamine, mis ei ole sertifitseeritud või mida ei ole kehtestanud ametiasutused ning selliste üldiste keskkonnaväidete kasutamine tootel/teenusel, mille puhul ei ole tõendatud tunnustatud suurepärase keskkonnatoimet (eelnõu p 4-5).

Kaubanduskoda on mures, et see võib pidurdada ettevõtete omaalgatuslikke samme keskkonnasäästlikkuse suurendamisel. Kuigi arusaadavalt on eesmärk piirata eksitavate märgiste kasutamist, on oht, et säte, mis keelab sertifitseerimata märgiste kasutamist, on liiga üldine. See võib karistada ettevõtjaid, kes investeerivad suuri ressursse valdkonda, milleni ametlikud standardid ei ole veel jõudnud, kuid mille tulemusena on loodud läbipaistvad ja tõendus põhised lahendused tarbijate harimiseks/informeerimiseks. Näiteks kui ettevõtte mõõdab iga oma toote kliimamõju ja kuvab seda oma e-poes valgusfoori meetodil kliimamõju märgisena: roheline näitab väikest, kollane keskmist ja punane suurt kliimamõju, siis eelnõu kohaselt võib selline tegevus olla edaspidi keelatud.

Soovime, et eelnõu sõnastus ei muutuks karistuseks neile, kes teevad rohkem, kui seadused ette näevad ja loovad lahendusi, millest võiks olla kasu kogu ühiskonnale. Usume, et oluline on luua raamistik, mis võimaldab kasutada ettevõtete enda poolt loodud märgiseid või vahendeid, eeldusel, et nende aluseks on rahvusvaheliselt tunnustatud meetodikad ja et need on tarbijatele arusaadavad.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku täpsustada seletuskirjas või eelnõus endas, et ettevõtjatel on õigus kasutada omaalgatuslikke, kuid objektiivsetele ja tunnustatud meetodikatele tuginevaid märgiseid ja vahendeid. Samuti teeme ettepaneku luua selged kriteeriumid ja juhised,

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamus on väikese- ja keskmise suurusega. Koda liikmed annavad üle 40 protsendi Eesti ettevõtete käibest, ligi 40 protsenti puhaskasumist ja tasuvad üle 40 protsendi riiklikest maksudest. Koda esindab ja kaitseb kõigi ettevõtjate ühishuve ning on mitteriiklik ja apoliitiline organisatsioon.

kuidas selliseid väiteid ja märgiseid on võimalik esitada ja tõendada, vältimaks liigset subjektiivsust järelevalveametniku hinnangutes.

2. Eelnõu seletuskirja punktis 9 on kirjas, et eelnõuga kavandatavate muudatuste jõustumine toimub üldkorras ehk kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Kaubanduskoda soovib juhtida tähelepanu vastuolule eelnõu seletuskirjas esitatud üldkorras jõustumise ja direktiivis 2024/825 sätestatud tähtaegade vahel. Direktiivi artikkel 4 punkti 1 kohaselt tuleb nõuded siseriiklikku õigusesse üle võtta hiljemalt 27. märtsiks 2026 ja neid kohaldama hakata alles alates 27. septembrist 2026. Eelnõu jõustumine üldises korras võib kaasa tuua oluliselt varasema jõustumiskuupäeva, kui direktiiv ette näeb. See ei anna ettevõtjatele piisavat aega uute ja ulatuslike nõuetega kohanemiseks, eriti arvestades, et konkreetseid juhiseid ja metoodikaid on vaja veel luua. Liiga lühike üleminekuperiood tekitab ettevõtjatele ebavajalikku õiguslikku ebakindlust ning halduskoormust, mis omakorda võib põhjustada asjatuid kulusid ja riske.

Eelkirjeldatust tulenevalt on Kaubanduskoda seisukohal, et eelnõu jõustumiskuupäev ei tohi olla varasem kui direktiivis ettenähtud kohaldamise kuupäev, mis on 27. september 2026. See tagab ettevõtjatele piisava ja proportsionaalse üleminekuperioodi, et teha vajalikud ettevalmistused ja viia oma tegevus kooskõlla uute nõuetega.

3. Kaubanduskoda peab oluliseks välja tuua, et keskkonnaväidete tõendamiseks puudub Eestis veel selge metoodika ja sertifitseerimissüsteem Samas Euroopa Komisjon on paralleelselt direktiiviga (EL) 2024/825 arendamas roheväidete direktiivi, mis peaks looma aluse sellele, kuidas ja kes roheväiteid kontrollib. Samal ajal on selle direktiivi läbirääkimised peatatud. Seda kinnitab ka eelnõu seletuskirja lk 7, kus on kirjas, et "Samuti selgitas komisjon, et direktiiv (EL) 2024/825 ei sea konkreetseid nõudeid keskkonnaväidete põhjendamiseks kasutatava metoodika kohta, vaid need kehtestatakse roheväidete direktiiviga, mille sisu osas käivad EL tasandil läbirääkimised". Kuigi on plaanis üle võtta roheväidete direktiiv, mis peaks neid küsimusi lahendama, on see alles Euroopa Liidu menetluses. Samuti jäetakse seletuskirjas tõlgendamiseks palju ruumi, mis võib viia erinevate arusaamadeni ja ebaühtlase järelevalveni. Näiteks üldiste ja konkreetsete keskkonnaväidete eristamine on ebamäärane, kuna „see kas sõna „roheline“ kasutamine koos muude visuaalsete elementidega kujutab endas üldist keskkonnaväidet või mitte, tuleb hinnata juhtumipõhiselt" (seletuskiri lk 6). See aga jätab järelevalveorganitele iga juhtumi puhul ulatusliku tõlgendamisruumi, mis omakorda tekitab ettevõtjatele ebakindlust, milliste põhimõtete alusel nende tooteid või teenuseid hinnatakse. See on eriti murettekitav, arvestades märkimisväärseid trahvimäärasid, mis on eelnõuga ette nähtud. Lisaks tekitab killustatust asjaolu, et eelnõu on ette valmistanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, samas kui roheväidete direktiiviga tegeleb Kliimaministeerium, mis võib tulevikus luua vastandlikke arusaamu.

Kuna Eestis puudub praegu selge metoodika ja sertifitseerimissüsteem roheväidete hindamiseks, tuleb eelnõu jõustumise ja roheväidete direktiivi rakendamise vahelisel perioodil tagada ministeeriumide vaheline koordineerimine ja luua selged rakendusjuhised, et vältida õiguslikku ebakindlust ning tagada proportsionaalne ja ühtne järelevalve. Samuti tuleks kaaluda, et edaspidi oleks ühe ministeeriumi vastutusel eelnõu rakendamine ja tõlgendamine, et vältida võimalikke tõlgenduserinevusi ja killustatust.

4. Eelnõu punktis 3 on sätestatud kavandatud TKS § 16 lõike 4 punkti 4 sõnastus, mis sätestab, et üks eksitav kauplemisvõte on tulevase keskkonnatoimega seotud keskkonnaväidete esitamine ilma selgete, objektiivsete, üldsusele kättesaadavate ja kontrollitavate kohustusteta, mis on sätestatud rakenduskavas, mis sisaldab mõõdetavaid ja ajaliselt piiritletud eesmärke ning muid olulisi elemente ning mida kontrollib regulaarselt sõltumatu kolmandast isikust ekspert, kelle hinnangud peavad olema tarbijale kättesaadavad.

Soovime välja tuua, et eelnõus ega seletuskirjas ei ole välja toodud kes/mis on see „sõltumatu kolmandast isikust ekspert“. Samuti eelnõus ei ole täpsustatud, millistele kvalifikatsiooninõuetele peab ekspert vastama või kas tegemist peab olema akrediteeritud asutusega. Lisaks soovib Kaubanduskoda välja tuua, et sellise süsteemi loomine ja regulaarne kontroll võib olla ettevõtete jaoks potentsiaalselt kulukas ja halduskoormust suurendav.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku täpsustada eelnõus või seletuskirjas eksperdile esitatavad nõuded ja kriteeriumid, et tagada ettevõtjatele õigusselgus ning vältida erinevaid tõlgendusi. Ühtlasi tuleb leida lahendus, kuidas tagada, et kõik ettevõtjad, sealhulgas mikro- ja väikeettevõtted, suudaksid uutele nõuetele vastata, ilma et see tekitaks ebaproportsionaalseid kulusid või takistaks nende konkurentsivõimet.

5. Eelnõuga kavandatavad muudatused on märkimisväärsed ja puudutavad laia ringi ettevõtjaid. Nõuete jõustumine eeldab ettevõtjate turundusmaterjalide ja -praktikate ülevaatamist, vajadusel uute tõendamissüsteemide loomist ning protsesside kohandamist.

Leiame, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga (TTJA) peaks pakkuma enne seaduse jõustumist ja ka pärast seda ettevõtjatele suuniseid, selgitavaid materjale ja koolitusi, et uute nõuete mõistmine ja rakendamine oleks võimalikult sujuv. Selline toetav lähenemine on oluline, et tagada regulatsiooni eesmärkide saavutamine ning vältida ebaõiglast halduskoormust ja karistusi, mis võivad tuleneda ebakindlusest või teadmatuse puudumisest.

6. Eelnõu kavandatava TKS § 17 lõike 5 alusel laieneb teavitamiskohustus ka ringlusaspektidele ehk eelnõu p 8 sätestab, et „Kui kaupleja osutab toodete võrdlusteenust ning annab tarbijatele teavet toodete ja nende tarnijate

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

100

keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või ringlusaspektide kohta, loetakse oluliseks teabeks teavet võrdlusmeetodi, võrdlusobjektiks olevate toodete ja nende toodete tarnijate kohta ning teabe ajakohastamiseks võetud meetmete kohta“.

Kaubanduskoda on seisukohal, et see on probleemne, kuna need aspektid ei ole hetkel Eestis selgelt mõõdetavad või tõendatavad. Konkreetsete ringlusaspektide (nt toote parandatavuse või ringlussevõetavuse) tõendamiseks puuduvad Eestis hetkel selged, universaalsed meetodikad ja mõõtmisvahendid. See tekitab ettevõtjatele õigusliku ebakindluse, sest nad seisavad silmitsi olukorraga, kus neil on küll seadusest tulenev kohustus, kuid puuduvad selged vahendid selle täitmiseks. Selline õigusnorm loob olukorra, kus järelevalveorganil on õigus trahvida, kuid ettevõtjal puudub võimalus esitada piisavaid tõendeid oma tegevuse vastavuse kohta, mis on vastuolus õiguspärase ootuse ja proportsionaalsuse printsiibiga.

Kaubanduskoda teeb seetõttu ettepaneku, et eelnõu jõustumise kuupäevaks tuleks TKS § 17 lõike 5 osa luua riiklikud meetodikate ja juhised. Eelnõu jõustamine ilma selgete mõõtmis- ja tõendamissüsteemideta tekitaks ettevõtjatele põhjendamatut õiguslikku ebakindlust ning annaks järelevalveorganitele liigselt tõlgendamisruumi, mis võib viia ebaühtlase järelevalveni.

7. Oleme seisukohal, et seletuskirja punktis 6 olev mõjuanalüüs on üldine ning vajab täiendusi. Mõjuanalüüs mainib küll halduskoormuse ja kulude kasvu, kuid ei paku piisavalt konkreetseid arvutusi või hinnanguid selle kohta, kui suured need kulud ettevõtetele tegelikult võivad hakata olema. Arvestades, et mitmete uute nõuete täitmine võib eeldada andmete kogumist, väidete tõendamist ja sertifitseerimist, milleks puuduvad hetkel Eestis nii meetodikad kui ka infrastruktuur, võib ettevõtjate jaoks kaasnev koormus olla märkimisväärne.

Lisaks oleme seisukohal, et eelnõu seletuskiri ei vasta hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) nõuetele. HÕNTE § 41 lg 2 p 3 kohaselt peab eelnõu seletuskirja osa „Sissejuhatus“ esimene alaosa sisaldama lahendusettepanekut ja selle mõju, sealhulgas mõju halduskoormusele ning selle kasvu korral ülevaadet, mille võrra olemasolevat halduskoormust vähendatakse. Kuigi mõjuanalüüs mainib halduskoormuse kasvu, ei paku see konkreetseid ja realistlikke hinnanguid, mis on vastuolus HÕNTE-ga, mis näeb ette põhimõtte, et uue halduskoormuse loomisel tuleks samal ajal ka halduskoormust vähendada.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku täiendada mõjuanalüüsi, esitades konkreetseid kuluhinnanguid uute kohustuste kohta. Lisaks peab seletuskiri sisaldama infot, kuidas kavatakse HÕNTE põhimõtet rakendada, näiteks luues veebipõhiseid tööriistu või abimaterjale, et toetada ettevõtjaid uute kohustuste täitmisel ja vältida ebaproportsionaalse halduskoormuse kasvu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee